

การประเมินบทบาททางการเมืองของสื่อมวลชนในช่วงรัฐบาลพล.อ.สุจินดา คราประยูร

นายสมชาย จิเจริญ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2536

ISBN 974-583-389-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

018938

11-1 1 22 9 2 2

**AN EVALUATION OF MEDIA POLITICAL ROLE DURING THE GENERAL
SUCHINDA KRAPRAYOON GOVERNMENT**

Mr. SOMCHAI CHICHAROEN

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Mass Communication

Graduate School

Chulalongkorn University

1993

ISBN 974-583-389-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การประเมินบทบาททางการเมืองของสื่อมวลชน
ในช่วงรัฐบาล พล.อ.สุจินดา คราประยูร
โดย นายสมชาย จิเจริญ
ภาควิชา การสื่อสารมวลชน
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริชัย ศิริกาษะ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัญ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชวัญ เรือง กิติวัฒน์)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ศิริกาษะ)

.....
(รองศาสตราจารย์ จุฬพล รอดคำดี)

พิมพ์ต้นฉบับบทความวิจัยวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

สมชาย จิเจริญ : การประเมินบทบาททางการเมืองของสื่อมวลชนในช่วงรัฐบาล พล.อ.
สุจินดา คราประยูร (AN EVALUATION OF MEDIA POLITICAL ROLE DURING THE
GENERAL SUCHINDA KRAPRAYOON GOVERNMENT) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.ศิริชัย ศิริเกษะ,
189 หน้า. ISBN 974-583-389-4

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบว่า บทบาททางการเมืองของสื่อมวลชนไทยนั้น มีเนื้อหา
และรูปแบบที่สะท้อนกลับให้เห็นถึง ลักษณะของบทบาททางการเมือง เป็นการสร้างดุลอำนาจของสื่อมวลชน
ต่อการต่อรองและต่อต้านอำนาจอีกกระแสหนึ่งกับกลุ่มพลังอำนาจที่เกี่ยวข้องในการต่อสู้ทางการเมือง ซึ่ง
การวิจัยนี้ได้้นำแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับหน้าที่และบทบาททางสังคมของสื่อมวลชน อันได้แก่ ทฤษฎีโครงสร้าง
หน้าที่ของสื่อมวลชน ทฤษฎีเกี่ยวกับการกำหนดหัวข้อเรื่องพิจารณาโดยสื่อมวลชน รวมทั้งแนวคิดเกี่ยวกับข่าว
และแนวคิดเรื่องการสร้างข่าวของสื่อมวลชน อันได้แก่ การสร้างเหตุการณ์เทียมเพื่อสร้างข่าวและการ
ศึกษากระบวนการต่อต้านของสื่อมวลชนมา เป็นกรอบในการนำวิจัยครั้งนี้

จากผลของการวิจัยครั้งนี้ ได้ทำให้ทราบว่า สื่อมวลชนมีส่วนสำคัญต่อการสร้างประเด็นทาง
การเมืองด้วยการนำเสนอข่าวสารและวิพากษ์วิจารณ์ตามหน้าที่ของสื่อมวลชน เพื่อเป็นการต่อต้านกับกลุ่ม
พลังอำนาจที่เกี่ยวข้องในการต่อสู้ทางการเมืองต่าง ๆ ในลักษณะของการเป็นข่าวอำนาจเพิ่มอีกชั้นหนึ่ง
แก่สังคม โดยสามารถนำผลที่ได้มาอธิบายถึง บทบาทของสื่อมวลชนที่มีต่อสังคม ที่สามารถก่อให้เกิดผล
ไปในทิศทางเชิงลบได้ นอกเหนือจากการก่อให้เกิดผลในเชิงบวกต่อกลุ่มพลังอำนาจทางการเมือง

ภาควิชาภาควิชาสื่อสารมวลชน.....
สาขาวิชาภาควิชาสื่อสารมวลชน.....
ปีการศึกษา 2536.....

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C450707 : MAJOR MASS COMMUNICATION
KEY WORD:

SOMCHAI CHICHAROEN : AN EVALUATION OF MEDIA POLITICAL ROLE DURING
THE GENERAL SUCHINDA KRAPRAYOON GOVERNMENT. THESIS ADVISOR : ASSOC.
PROF. SIRICHAIR SIRIKAYA, Ph.D. 189 PP. ISBN 974-583-389-4

This research aim to study the media political role of Thai mass media points out the content and the form in balancing the mass media power resisting against the pressure group in the political struggle, This research's framework is derived from the theory of The Structure and Function of Communication in Society, Agenda Setting theory, Making News theory, Preudo-event theory and The resistant process of mass media.

The result proved that the mass media are important in making political issue by serveillance news and editorian activity for barganning and resisting against the pressure group in the political struggle. To act as another power role in the society for explaining the Roles of communication in society either Negative and Possitive result for the pressure group in the political struggle.

ภาควิชา..... การสื่อสารมวลชน.....

สาขาวิชา..... การสื่อสารมวลชน.....

ปีการศึกษา 2536.....

ลายมือชื่อนิติ.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... :

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้ มีความสำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงของรองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ศิริภายะ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำปรึกษา ให้ความเมตตา เอาใจใส่อย่างใกล้ชิดกับผู้วิจัยตลอดมา นอกจากนี้ยังได้รับความรู้คำแนะนำอย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ จุมพล รอดคำดี และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชวิญ เรือน กิติวัฒน์ ตลอดระยะเวลาที่ผู้วิจัยได้ศึกษาอยู่ในสถาบันนี้

ผู้วิจัย จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงในความอนุเคราะห์ของท่านอาจารย์ทั้งสามท่าน ในครั้งนี้ด้วย และขอขอบคุณคุณหญิงชัย ณ นคร หัวหน้าข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ซึ่งเป็นเพื่อนสนิทและเป็นผู้ให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์อย่างมาก ทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จด้วยดี

และอีกท่านหนึ่ง ที่ผู้วิจัยระลึกถึงพระคุณอยู่เสมอและขอกราบขอบพระคุณไว้ในที่นี้คือ คุณธรรมณญ เลากัยกุล ท่านกรรมการรองผู้จัดการใหญ่ ธนาคารกรุงเทพ(มหาชน) จำกัด ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด ที่ให้ความเมตตา สนับสนุน ผู้วิจัยในการศึกษาต่อครั้งนี้

ท้ายที่สุดเป็นความประทับใจสำหรับ คุณสุมาลี จิเจริญ ผู้เป็นกำลังใจและให้การสนับสนุนในทุก ๆ ด้านเสมอมา

สมชาย จิเจริญ

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
ปัญหานำวิจัย.....	15
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	16
ขอบเขตของการวิจัย.....	16
ข้อสันนิษฐาน.....	16
นิยามศัพท์เฉพาะ	17
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	18
2 แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	19
ทฤษฎีเกี่ยวกับหน้าที่และบทบาททางสังคมของสื่อมวลชน.....	19
- ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ของสื่อมวลชน	19
- ทฤษฎีเกี่ยวกับการกำหนดหัวข้อเรื่องพิจารณาโดยสื่อมวลชน ..	28
แนวคิดเกี่ยวกับข่าว	32
แนวคิดเรื่องการสร้างข่าวของสื่อมวลชน	35
-การสร้างเหตุการณ์เทียมเพื่อสร้างข่าว	38
-การศึกษากระบวนการต่อต้านของสื่อมวลชน	40
3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	46
แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา	46
การเก็บรวบรวมข้อมูล	49
การตรวจสอบข้อมูล	50
การวิเคราะห์ข้อมูล	50

สารบัญ(ต่อ)

บทที่		หน้า
4	บทบาทของสื่อมวลชนในการนำเสนอลำดับความเป็นมา ของ	
	เหตุการณ์ทางการเมืองที่นำไปสู่รัฐบาล พล.อ.สุจินดา คราประยูร.....	53
	ลำดับเหตุการณ์ช่วงวันที่ 4 เมษายน ถึง วันที่ 16 เมษายน 2535.	59
	-บทบาทของการให้ข่าวที่เกิดขึ้นกับประชาชนฯ	61
	-บทบาทของการต่อต้านซึ่งนำประเด็นต่าง ๆ	66
	-บทบาทของการแสดงอำนาจความเป็นสื่อมวลชนต่อการ	
	สร้างภาพพจน์	69
	ลำดับเหตุการณ์ช่วงวันที่ 17 เมษายน ถึงวันที่ 3 พฤษภาคม 2535.	70
	-บทบาทของการให้ข่าวที่เกิดขึ้นกับประชาชนฯ	73
	-บทบาทของการต่อต้านซึ่งนำประเด็นต่าง ๆ	78
	-บทบาทของการแสดงอำนาจความเป็นสื่อมวลชนต่อการ	
	สร้างภาพพจน์.....	81
	ลำดับเหตุการณ์ช่วงวันที่ 4 พฤษภาคม ถึงวันที่ 16 พฤษภาคม 2535.	83
	-บทบาทของการให้ข่าวที่เกิดขึ้นกับประชาชน	87
	-บทบาทของการต่อต้านซึ่งนำประเด็นต่าง ๆ	93
	-บทบาทของการแสดงอำนาจความเป็นสื่อมวลชนต่อการ	
	สร้างภาพพจน์.....	95
	ลำดับเหตุการณ์ช่วงวันที่ 17 พฤษภาคม ถึงวันที่ 24 พฤษภาคม 2535.	97
	-บทบาทของการให้ข่าวที่เกิดขึ้นกับประชาชน.....	102
	-บทบาทของการต่อต้านซึ่งนำประเด็นต่าง ๆ	108
	-บทบาทของการแสดงอำนาจความเป็นสื่อมวลชนต่อการ	
	สร้างภาพพจน์.....	111
	-บทบาทการชักจูงให้ประชาชนเลิกการกระทำร่วมกัน	112

สารบัญ(ต่อ)

บทที่		หน้า
5	รูปแบบและลักษณะเนื้อหาของสื่อมวลชนในการแสดงออกซึ่งบทบาท ทางการเมือง.....	115
6	การประเมินผลดีที่เป็นประโยชน์และผลที่เป็นโทษจากการแสดงออก ซึ่งบทบาททางการเมืองของสื่อมวลชน.....	151
7	บทสรุป และข้อเสนอแนะ	166
	บรรณานุกรม.....	175
	ภาคผนวก.....	180
	ประวัติผู้เขียน.....	189

สารบัญภาพและแผนภูมิ

แผนภาพที่		หน้า
1	แผนภาพแสดงกรอบแนวคิดการวิเคราะห์หน้าที่ของสื่อมวลชน	21
2	แบบจำลองการกำหนดหัวข้อเรื่องพิจารณาของสื่อมวลชน	30
3	แผนผังการอธิบายความคิด ของ Kenneth E. Boulding	42
4	แบบจำลองการต่อต้านของสื่อมวลชน	44